

Стенографски дневник

НА

69. заседание

Четвъртък, 30 май 1946 г.

(Открито в 15 ч. 50 м.)

Председателствувал подпредседателят Петър Попзлатев.

Секретари: Любен Георгиев и Тодор Тихолов

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.
Съобщения:	
Отпуски	755
Съобщение на председателствувания, че след заседанието председателят Васил Коларов ще направи изложение за мисиата си в чужбина	759
По дневния ред:	
Законопроекти: 1. За учредяване „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България. (Първо четене)	755
Говорили: Кирил Лазаров	756
Янаки Хаджополу	757

	Стр.
М-р генерал-майор Христо Лилков	757
Атанас Тотев	758
2. За прехвърляне на Дирекцията на професионалното образование към Министерството на индустрията и занаятите. (Първо и второ четене)	759, 762
Говорил: Пенчо Пенчев	761
3. За уреждане собствеността, владението и използването на общинските мери и общинските и държавни гори, изменени вследствие прокарване на границата между България и Румъния през 1913 г. (Първо четене)	762
Дневен ред за следващото заседание	763

Председателствувал Петър Попзлатев: (Звъни) Има нужният брой народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Ковачев, Андрей Денев, Архангел Дамянов, Асен Драгнев, Билял Дурмазов, Борис Костов, Борис Попзлатев, Васил Чобанов, Виктор Петров, д-р Георги х. Гецов, Георги Михайлов, Георги Пеев, Георги Енчев, д-р Георги Славчев, Груди Атанасов, Димитър Панайотов, Димитър Цонев, Екатерина Аврамова, Елена Кецкарова, Жеко Жеков, Желю Желев, Здравко Митовски, Иван Геновски, Иван Георгиев, Иван Кръстев, д-р Иван Пашов, Иван Топчиев, Иван Арнаудов, Илия Добрев, Йордан Панайотов, Костадин Русинков, Кръстю Славов, Марин Маринков, Марин Шиваров, Никола Джанков, Никола Павлов, д-р Петър Пачев, Петър Ковачев, д-р Петър Попзлатев, Руси Табаков, д-р Сергей Масирков, Симеон Ковачев, Славен Кучаров, Слави Пушкарков, Спас Николов, Стефан Прокопиев, Стою Неделчев, Стоян Неделков, Титко Черноколев, Тодор Атанасов, Тодор Панайотов, Тодор Тихолов, Тодор Янакиев, Хюсеин Емянов, Цветан Капитанов и Цоло Кръстев)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Борис Златев Иванов — 2 дена, Иван Георгиев Кръстев — 2 дена, Илия Николов Игнатов — 3 дни, Йордан Панайотов — 8 дни, Йордан Ст. Маргенов — 5 дни, Кръстю Славов — 7 дни, Марин Шиваров — 2 дена, Стоянка Анчева — 1 ден, Спас Николов Христов — 2 дена и Цветан М. Капитанов — 2 дена.

Попискали са съгласието на Народното събрание за отпуск следните г-да народни представители, които са използвали вече полагаемия им се такъв по правилника:

Народният представител Васил Чобанов иска 3 дни отпуск. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това искане, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Дончо Г. Дончев иска 4 дни отпуск. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това искане, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Иван Арнаудов иска 4 дни отпуск. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това искане, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Руси Табаков иска 9 дни отпуск. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това искане, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Титко Черноколев иска 90 дни отпуск по болест. Моля г-да народните представители, които са съгласни с това искане, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към дневния ред. Точка първа:

Първо четене на законопроекта за учредяване „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България“.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за учредяване „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България“

Г-да народни представители! След земеделното българската индустрия заема първостепенно място в нашия стопански живот. За

да се осигури едно широко индустриално производство, което да отговаря на високия темп на социалното и културното развитие на нашата страна, пред нашата индустрия се поставят задачи, които очакват своето предстоящо разрешение. Обличането и обущането на нашия народ, проблемите на нашата хранителна индустрия, създаването на тежка индустрия, въпросите за рационализирането на индустриалното производство чрез въвеждане на нови организационни методи и способи, за издигането на по-висока степен развита на нашите производствени сили чрез въвеждане на нови технически открития, свързани с механизмирането на нашето земеделие, въвеждането на нови технологически режими и производствени норми и най-после уеднавяването на сродните или подобни индустриални предприятия и създаването на нови индустрии, са задачите, които очакват своето конкретно разрешение.

Досега нашата индустрия нямаше едно цялостно ръководство. Днес в променената обстановка, след учредяването на Министерството на индустрията и занаятите, тези важни задачи трябва чак по-скоро да бъдат разрешени. В международната обстановка, в която е поставена стопанска България, нашата индустрия, може би утре, ще следва да се справи със сериозните конкуренти на силно развитите чужди индустрии. Това е още един въпрос, на който трябва да се обърне внимание.

Не подлежи на съмнение, че решението на горните проблеми е свързано с материални средства, с които нашият държавен бюджет недостатъчно разполага. Министерството на индустрията и занаятите обаче не може да остане със скръстени ръце и без средства, когато предстоят за разрешение жизнени въпроси. Ето защо налага се да се учреди предлаганият „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България“, който със средствата, които ще набира, да отговаря на предстоящите нужди, предмет на целите на фонда по чл. 2 от предложения законопроект.

Фондът ще набира средствата си от такси в размер 1% върху фактурната стойност на продадените от индустриалните предприятия произведения. Уместно е да се отбележи, че нашата индустрия, в процеса на своята индустриална продукция, трябва да създава и средства за своето развитие и възможване на евентуалните препятствия, изправили се на пътя на нейното развитие. По сведения от Дирекцията на статистиката, стойността на индустриалната ни продукция през 1944 г. възлиза кръгло на 34 милиарда лева. Поради общото покачване на цените на суровите материали и на надниците, трябва да се очаква, че тази стойност за бъдеще ще бъде още по-голяма. Следователно постъпленията от нея, пресметнати на база 1%, ще възлизат на 300 милиона лева. Що се отнася до приходите по точка „б“ на чл. 3 от помощи, субсидии, дарения и пр., то те поради естеството си, не се поддават на предварителни изчисления. Мотивът да се предвидят и такъв вид приходи е да не се изключат евентуалните благоприятни възможности, които биха се представили за такива приходи.

Впрочем тази нужда на нашата индустрия е похлопала на вратите на Министерството на търговията и промишлеността много отдавна и там са се опитали да я удовлетворят, макар и с палиативна Така: с правилник „За службата за надзорниците при промишлените кожарски и кожухарски заведения“ („Държавен вестник“, брой 127 от 1943 г.) се набират средства за уреждане контрола и рационализацията на кожарското производство. Такива средства се набират и по Правилника за службата на надзорниците при промишлените

заведения, обработващи каучукови произведения" („Държавен вестник", брой 124 от 1943 г.).

Повечето от тези средства са изразходвани за заплащане персонала, нужен за извършване горната дейност. Заплащането на персонала е ставало и от отделните клонови съюзи и отделни индустриални предприятия. Така че в момента на учредяването на Министерството на индустрията и занаятите е имало и има назначени 160 души служители, които се заплащат по този начин.

Този начин на събиране средства и заплащане труда на служителите от една страна има характер на незакононост, а от друга поставя служителите в икономическа и психическа зависимост от отделните съюзи и лица, с които се излага престижът на държавната власт и поставя на изпитание съвестта на служителите. Но нещо повече, тези служители, като имат всички задължения на държавни служители, нямат правното положение на такива, с което се уверяват колкото техните собствени интереси, повече интересите на службата, която служат.

Този допълнителен персонал, който не фигурира и сега по щата на Министерството на индустрията и занаятите, е крайно необходим за упражняване на непосредствен контрол върху качеството на индустриалните произведения, особено на тези от кожарската и каучукова индустрия, затова той трябва да се запази и за в бъдеще, но не вече като случаен нещатен персонал, а като редовни държавни служители, с всички права и задължения на такива, назначени на съответни щатни длъжности, които ще се предвидят в обяснителната таблица към бюджета на фонда.

За да се оформи обаче събирането на суми за издръжката на този персонал досега, било направо от клоновите индустриални и занаятчийски съюзи, давани под форма на дарения, било със средства, внасяни от кожарските и каучукови индустриални предприятия за издръжка на надзорници при тях, въз основа на специалните правилници, издадени от бившото Министерство на търговията и промишлеността („Държавен вестник", брой 127, от 10 юни 1943 г., и брой 124, от 1 юни 1945 г.), вписа се в законопроекта чл. 9, за да се узакони така събираните суми.

Гр. София, 15 май 1946 г.

Министър на индустрията и занаятите: Хр. Лилков

ЗАКОНОПРОЕКТ

за учредяване „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България"

Чл. 1. При Министерството на индустрията и занаятите се учредява „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България".

Чл. 2. Целта на фонда е:

- а) да способствува за рационализирането на индустриалното производство чрез въвеждане на нови организационни методи и способи, както и на технически нововъведения;
- б) да подобрява съществуващите технологически режими;
- в) да контролира в самите предприятия производствените процеси, що се отнася до качеството на индустриалните произведения;
- г) да подпомага учредяването на сродните или подобни индустриални предприятия, както и създаването на нови такива;
- д) да подпомага материално професионалното образование, както и организираните при професионалните училища ателиета, работилници и фабрики;
- е) да поддържа допълнителен чиновнически кадър за провеждане посочените по-горе цели.

Чл. 3. Фондът набира средствата си от:

- а) такса в размер 1% върху фактурната стойност на продадените от индустриалните предприятия техни произведения;
- б) помощи, субсидии, дарения и др.

Чл. 4. Събираните суми се внасят ежемесечно в Българската земеделска и кооперативна банка по чекова сметка „Фонд рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България".

Чл. 5. Изразходването на сумите става въз основа на бюджет, одобрен от Министерския съвет по доклад на министъра на индустрията и занаятите.

Чл. 6. Фондът се управлява от съвет в състав:

- а) министъра на индустрията и занаятите или негов заместник;
- б) директора на индустрията;
- в) директора на професионалното образование;
- г) юрисконсулта на Министерството на индустрията и занаятите или негов заместник;
- д) началника на б.-к. отдел при същото министерство и
- е) представител на Общия съюз на българската индустрия.

Чл. 7. Длъжностните лица при фонда, предвидени в обяснителната таблица към бюджета му, се ползват с всички права и задължения на държавни служители и са участници в пензионния фонд. Те се назначават и уволняват от министъра на индустрията и занаятите или от упълномощено от него длъжностно лице.

Чл. 8. Контролата на приходите и разходите на фонда се извършва от б.-к. отдел при Министерството на индустрията и занаятите, а отчетането му става по общия ред за отчетането на държавните фондове.

Чл. 9. Събираните суми от дарения от индустриалните съюзи, както и тези за кожарските и каучукови надзорници, въз основа на правилниците, издадени от бившото Министерство на търговията и промишлеността („Държавен вестник", брой 127, от 10 април 1943 г., и 124, от 1 юни 1945 г.), се смятат за правилно събрани.

Чл. 10. За прилагането на този закон ще се изработи правилник, одобрен от министъра на индустрията и занаятите.

Чл. 11. Настоящият закон е в сила до края на текущата бюджетна година.

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-в Кирил Лазаров.

Кирил Лазаров (к): (От трибуната) Г-да народни представители! Предложеният ни от министъра на индустрията и занаятите законопроект, с който се иска учредяването на „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България", ще изиграе положителна роля в развитието на нашата отечествена индустрия.

Историческата победа на българския народ на 9 септември 1944 г. създаде необходимите политически и икономически условия за усъвършенстване на нашата страна във всяко отношение.

Отечественофронтската България получи в стопанската област едно тежко наследство от фашистките режими, които час по-скоро трябва да се ликвидира. Фашистките режими, които служеха на империалистическа Германия, а не на България, бяха против изграждането на една силна българска индустрия. Българските фашисти плуваха във водите на германската икономическа стратегия, целта на която бе да направи нашата страна аграрен придатък на хитлеристка Германия. Естествено е, че фашистките правителства с тази си престъпна антинационална политика спъваха не само създаването на нови фабрични заведения, но те пречеха и на развитието и усъвършенстването на съществуващите вече такива. Но освен това, и което е особено важно, фашистките режими със своя неоправдан терор и насилствена убиваха всяка инициатива и желание у трудещите се маси към подобрене на производството. Гладните надници и тежките трудови условия, плюс безправното на работниците през време на фашистката диктатура, заставяха трудещите се не да мислят за подобрене на трудовите процеси, но напротив — те се бореа смело за събарянето на фашистката власт.

Може ли нашата работническа класа да участва в рационализацията на производството, в изобретателството или да им съдейства при фашисткия режим? Не, не можеше да върши това, защото всяка рационализация на производството при старите режими до 9 септември 1944 г. означаваше увеличение на експлоатацията на работническата класа. Обратно, нашата борческа работническа класа, нашите работници през време на войната, когато българските фабрики работеха в повечето случаи за удовлетворяване нуждите на германските банди, които бяха окупирали страната ни, считаха за свой дълг и священо задължение не да дават рационализация на производството и подобрене качеството на изработената продукция, а всячески да саботират това. Има маса случаи, когато нашите работници в София и другите градове произвеждаха лошо качество, а често правеха произведения за германците дрехи и други стоки негодни. С това те отслабяха фашистката държава и власт и подготвяха събарянето им.

След историческата победа на 9 септември, когато нашият народ взе своята съдба в собствените си ръце, положението диаметрално се измени. Отечествонофронтската държава е народна държава. Ето защо отношението на работническата класа към отечественофронтската държава стана положително.

Съвсем друго е отношението на работническата класа към труда в условията на отечественофронтската България. За пръв път в нашата страна се създадох условия за нови методи на труда — съревнуването, ударничеството, които обхващат все по-широки и по-широки слоеве на работническата класа. В съревнуването участвуват повече от 25.000 текстилни, повече от 12.000 миньори, 4.000 металисти, над 20.000 железничари и т. н. Работниците от текстилната индустрия надминаха мирновременната производителност на труда. Тякачката Маруся Тодорова работи на шест стана. Миньорът Димитър Златарски изпълнява дневната норма на 295% и т. н. Десетки, стотици и хиляди са тия случаи в нашата индустрия.

Сега в условията на отечественофронтската ера у нас се създадох условия за рационализация на производството и подобрене качеството на произвежданата продукция. Това е възможно затуй, защото отечественофронтската ера ограничава властта на индустриалната класа. Макар да се запазва частната собственост, но индустриалците трябва да съгласуват своите частни интереси с обществените, а не както беше при фашистките режими. Съревнуването става възможно тогава, когато „работническата класа, както казва другарят Георги Димитров, почувствува, че участвува в управлението и работи не за натрупване богатства на отделни капиталисти, а за процъфтяване на страната, за освобождение на труда от всяка експлоатация". Поради същата причина стачките в нашата страна са рядкост.

От друга страна работническата класа у нас за един кратък период от време направи големи крачки напред, като участвува активно в рационализацията на производството и подобренето на качеството на произведените стоки. Стотици и хиляди работници, а също така много техници и инженери, чувствайки се свободни творци, направиха хиляди рационализаторски предложения — големи и малки — за подобрене производството и увеличаване производителността на труда в своите предприятия. Благодарение на тази рационализация много текстилни работнички почнаха да работят на няколко стана и т. н.

Същото положение имаме в другите клонове на индустрията. Така например пощенският техник, новатор и изобретател Георги Ковачев със своите рационализаторски предложения даде милиони левове икономии. За своята трудова работа в това отношение той е награден с златния народен орден на труда. Награден е също така със сребърен орден на труда Слави Николов, машинен техник, за своите изобретения, с които е дал икономия на предприятието си 20 милиона лева. Милка Бисерова, Бойчо Лазаров, Стефан Сърбачев, Никифор Янакиев, Боян Симеонов, Михаил Димитров Копчев, Георги Михайлов Анев, Маруся Тодорова и Димитър Златарски, за своите трудови успехи, рационализация и изобретения са наградени със сребърен народен орден на труда.

По непълни данни за тая година в Министерството на индустрията са постъпили над 150 рационализаторски предложения, които са дали над 17 милиона лева икономия. Отечествонофронтиската преса и особено „Знаме на труда“ изобилствуват ежедневно с такива радостни примери и явления в нашата отечествонофронтиска действителност. Цяла трудова България е обзета от трудов героизъм и ентузиазъм.

Работниците, техниците и инженерите се стремят да подобрят качеството на произвежданите стоки, защото имат ясното съзнание за това, че днес широките народни маси са потребителите, в това число и самите работници. Те знаят, че колкото качеството на стоката е по-високо, толкова по-дълго време тя ще служи. Сега, когато работниците и селяните са на власт, те знаят, че колкото произведените от тях стоки са по-доброкачествени, толкова това ще подобри преди всичко тяхното материално положение, а заедно с това те укрепват и основите на своята отечествонофронтиска власт. Затова работниците, техниците и инженерите са заинтересувани в рационализацията на производството.

Рационализацията при фашистките режими влошаваше положението на работническата класа. Рационализацията на производството в отечествонофронтиска България трябва рязко да подобрява положението на работниците, техниците и инженерите. Това е нейният смисъл. Масова рационализация и изобретателство ние виждаме в Съветския съюз както в фабриките, така и в земеделието. И това е напълно в реда на нещата, защото само в Съветския съюз е унищожена експлоатацията на човека от човека. Затова там ние наблюдаваме известните сестри стахановки на текстилно производство — Виноградови, Волкови и други да работят на десетки станове. Стахановци — като Стаханов, Гудов, Кривонос, Сметинин и хиляди други — благодарение на рационализацията и всевъзможни изобретения — изпълняват своите планове на хиляди проценти. Стахановското движение извърши цял преврат в производството, то революционизира индустрията. Рационализацията на производството там е дело на масите. Хиляди рационализатори и рационализаторски лаборатории работят в Съветския съюз. Нашата страна, в която сега са създадени условия за рационализиране и изобретателство, трябва да се учи в това отношение от другите страни и преди всичко от Съветския съюз.

Трябва да се знаят по-важните рационализаторски процеси и изобретения в другите страни и да ги приложим в производствената практика у нас, защото понякога става така, че може да си вземем главата да изобретяваме това, което отдавна вече е известно в другите страни. Трябва да използваме напълно опита на другите страни и да тласнем рационализацията на нашето производство и изобретателство с бързи крачки напред. За целта обаче се налага едно цялостно разрешение на въпроса за рационализацията. Предложеният законопроект разрешава в известна степен този въпрос само в областта на индустрията, а имаме цели отрасли на производството, железници, научни институти, учреждения и т. н., в които може да се извърши рационализация.

Излизайки от това, което изложихме дотук, трябва да кажем, че внесенният законопроект има редица непълноти. Той разглежда въпроса за рационализацията, изобретателството и подобрените качества на произвежданите стоки в значителна степен канцеларски, чиновнически. Цялата надежда се възлага на 160 души служители в тая област. Нито дума за ролята на работниците. Нещо повече, създава се управление на фонда пак изключително от висши служители при министерството и представител на индустриалците. Забравени са работниците. Мислят ли авторите на законопроекта, че без масово и активно участие на работниците те ще свършат много за делото на рационализацията и изобретателството и подобренето на качеството на стоките?

Да забравим това, значи да забравим за съществуването на работническата класа, която заедно със селяните — както казва основателят на Отечествония фронт, Георги Димитров — представлява основния стълб на народното стопанство и народната отечествонофронтиска демокрация. Илюзия е да се мисли, че без и помимо работниците, може да се направи нещо значително в делото на рационализацията.

Поради всичко това в законопроекта ние не намираме и стимулите за рационализацията. Таксата от един процент върху фактурната стойност на продадените стоки освен това се явява не само като нов данък за потребителите, но същевременно тя не стимулира рационализацията, защото има, няма рационализация — служителите си получават заплатата от фонда. Тези и редица други непълноти в законопроекта трябва да се изправят в комисията. Източниците и средствата за фонда трябва да се вземат от икономите, получени в резултат на рационализаторските предложения. Ето защо парламентарната група на Работническата партия (комунисти) ще гласува внесенния законопроект по принцип, като си запазва правото да внесе в комисията редица предложения за подобренето му. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Янаки Хаджоолу.

Янаки Хаджоолу (зв): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! С факта на създаване отделно Министерство на индустрията управлението на Отечествония фронт дебело подчерта, че отделил много голямо и сериозно внимание на проблема за българската индустрия. Нашата индустрия, такава каквато я имаме сега, във всичките й разновидности, трябва да се каже, е изключително дело на предприемчивия български дух, дело на почина и инициативата на отделни стопански дейци и сдружения. Макар че държавата чрез покровителствена политика е оказала не малка помощ на някои клонове от нашата индустрия, за да могат те да се укрепят, докато станат конкурентноспособни на външните промишлени

произведения, все пак неоспоримият факт е тоя — българската индустрия е дело на частната инициатива.

Пред новото Министерство на индустрията, макар то още да е в един период на организиране и, така да се каже, на трасиране своята генерална линия и политика, веднага се поставиха въпроси от правилното разрешение на които и нашата индустрия ще може да се справи резултатно с задачите, които поставя животът със своя бърза темп на културно, социално и материално развитие.

Ние трябва да се надяваме, че държавата чрез Министерството на индустрията ще може цялостно да ръководи индустриализирането на страната, като поставените пред индустрията от живота задачи, именно обличането и обуването на народа, хранителната индустрия, тежката промишленост, нови методи и способности за рационализиране индустриалното производство, нови технологически режими и производствени норми, въвеждане нови технически открития във връзка с механизмирането и модернизиранието на нашето земеделие, да се направят съществуващите индустриални предприятия по-големи, по-едри чрез групирането на сродните такива, за да станат годни за масово производство, създаване на нови индустрии, да се нагоди индустрията ни за една евентуална сериозна конкуренция и да е годна да устои на такава от вън при очертаващата се международна и наша следвоенна обстановка — всичко това бързо, но разумно и без каквито и да е увлечения е необходимо да се разреши.

Няма съмнение, че за осъществяването на всички тези проблеми са необходими големи средства. За нещастие обаче при създаването на новото Министерство на индустрията се отделиха едва 20 няколко милиона лева бюджетни средства, когато същевременно бюджетите на другите нови министерства, с не по-голяма важност броят милиарди левове. Ето в това направление предложеният ни от г-на министъра на индустрията законопроект за учредяване фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България идва до известна степен да отговори на споменатите вече крещящи нужди на министерството.

В същност тоя закон, който ще бъде в сила само до края на текущата 1946 бюджетна година, има задача да регламентира и узакони едно съществуващо положение. Чрез два правилника „За службата на надзорниците при промишлените кожарски и кожухарски заведения“ и за промишлените заведения, обработващи каучук и кови произведения от 1943 г., са се набирали от самите тия заведения средства, с които се е заплащало на надзорниците и контролните при същите заведения. Обаче трябва да се признае, че това е един унижателен и недостоеен за държавата начин, да рекрутира чиновници и да им се заплаща чрез такива недостатъчно обмислени и палиативни, бих казал, средства, и начини.

Фондът, който учредяваме с настоящия закон, отстранява това недостойно положение за държавата, обявява въпросните чиновници и служители повече към интересите на същата, приравнява ги в права и задължения с държавното чиновничество и по тоя начин им създава и престиж пред същите заведения, дето служат.

Аз съм длъжен да заявя, че парламентарната група на Народния съюз „Звено“ по начало е против създаването на фондове при държавните учреждения и ресори, защото тези фондове сами по себе си са нещо не много редно и не много целесъобразно, но сега в случая, за да се излезе от едно, както вече казах, недостойно за държавата положение, ще подкрепя и ще гласувам предложението за законопроект. Ние молим г-на министъра на индустрията, познанияйки неговото разбиране, в идния бюджет на министерството му да се уреди напълно това положение на тези чиновници, както и всички подобни несъобразности. Заявявам пак, че „Звено“ ще гласува предложението за законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата г-н министърът на индустрията и занаятите.

Министър генерал-майор Христо Лишков: (От трибуната. По-срещнат с ръкоплескания) Г-да народни представители! Аз се чувствам задължен да дам някои обяснения във връзка с законопроекта, така както ви се предлага.

Значението на индустрията в нашата страна е толкова известно, за да няма нужда да го повтаряме постоянно. Банализирахме вече фразата, че страна без индустрия е обречена да бъде вечно колония. И аз мисля, че ние сме съгласни с това голямо значение, което има индустрията. Но понеже ни е известно, че техническото усъвършенстване в индустрията постоянно напредва, и ако ние останем на същото място, на което сме били, бихме изостанали съвършено назад, съвършено понатни се явяват онези грижи, които правителството трябва да вземе, за да можем наистина да вървим в крак с нововъведенията, с техническите усъвършенствувания в индустрията. И аз смятам, че отечествонофронтиското правителство със всичките си прояви досега е дало достатъчно доказателства, колко близко, колко пристърце има всички интереси на индустрията, особено с онова отношение, което се има към индустриалните предприятия и изобило към индустрията, към всички сътрудници в индустрията, които са подпомагани и трябва да се подравнят. В това направление са нужни постоянни технически усъвършенствувания и постоянни технологически изследвания. Нужно е най-после поддържане на училища, за да можем да подготвим технически кадър, който да бъде годен да се справи с работата, която му се възлага. Ето защо ние искаме да създадем този фонд, за да турим начало, както се каже от един от предишните говорници, на това наистина техническо и технологическо изследване и най-вече усъвършенстване на индустрията.

Но аз трябва да ви заявя, че настоящият законопроект има съвършено ограничени задачи и ако те се имат пред вид, мисля, че ония критики, които се направиха тук, ще опаднат. За да може да се върви в темп с времето, нужни са средства и преди всичко извештен персонал, не за да се създаде някаква канцеларщина, не за

да се създава някаква бюрокрация, но все пак трябва да се намерят лица, които да се справят с работата, които, безспорно, трябва да бъдат плащани. Нужни са средства. Тези нужди са похлопали на вратата на Министерството на търговията и промишлеността още много преди това и за да може да се върви наистина насреща на тези нужди, са потърсили средства и са ги намерили по един начин, който е бил най-лесен, но който граничи с беззаконие. Още през 1943 г. тогавашният министър на търговията и промишлеността Никола Захариев създава един правилник, по силата на който се събират средства, следователно данъци, с един административен, а не законодателен акт, и с тези средства е плащано на някои от тези служители. Това са надзорниците по кожарската и кожухарската индустрия. Впоследствие се е създавал нов правилник, по силата на който пак се събират нови данъци, пак с един административен, а не законодателен акт, за каучуковата индустрия. Но и тези средства не са стигнали. На Министерството на търговията са му приобавили наистина средства, за да може да върви насреща на нуждите. Тогаз събирали средства от съюзите или клоновите съюзи, или от Общия съюз на индустриалците, или най-после от отделните предприятия. По този начин в Министерството на търговията и промишлеността са се създали чиновници, които са били плащани със средства от тези фондове. Но, както казах, събирали са се средства по един — позволете ми да кажа това — подзаконен, ако не незаконен начин; по един начин, който може да има всякакъв друг характер, но който най-малкото излага престижа на властта. Нещо повече, отделните съюзи са назначавали чиновници, които са отивали в Министерството на търговията и промишлеността и по този начин фактически известни държавни служители са се намирали и се намират в икономическа и психическа зависимост от предприятията, които са ги назначили.

Аз смятам, че всичко това не може и не бива да продължи повече. И идеята да се създаде този фонд се поради отначало именно с тези ограничени цели, да могат да се поемат от държавата всички бия служби, които нямат бюрократичен характер и които са разпръснати из цялата страна, да добият законен характер. И наистина една власт, която цени своя престиж и уважава себе си, не може да събира средства по този начин за своите държавни служители, които да зависят от други места. А че те са били зависими от други места, показва фактът, че когато ги предупредихме, че те всички ще бъдат класирани и ще им се дадат отделни заплати, както на държавните служители, повечето от тях заявиха, че предпочитат да си отидат по своите предприятия, отколзото да останат на държавна служба. Това показва какво е било отношението им към държавата. Оттам наистина дойде идеята да се събират средства в един фонд. Но по-малко считам, че отделните фондове обикновено създават една аномалия, ние смятаме, че тия фондове не бива да продължават повече и че средствата, които са нужни за рационализиране на индустрията, както справедливо каза преждеговорият, трябва наистина да бъдат включени в държавния бюджет. Но по-малко сега е късно да направим това, аз мисля, че само по този начин можем да съберем средства. И затова ние предвиждаме, че събирането на средствата ще продължи само 6 месеца, т. е. до изтичането на настоящата бюджетна година. След това всичко, което е нужно, държавата е длъжна и трябва да го даде. И аз мисля, че отечествено-фронтовското правителство ще намери средства за рационализирането на индустрията.

Това са основните мотиви, които са потикнали създаването на това законоположение. Наистина би могло да стане въпрос, защо да не продължи това положение, което е било, поне до края на годината. Аз имам разбирането, че такова аномално положение не може да съществува при едно такова управление, каквото е отечествено-фронтовското. Аз ви казах вече съображенията си за създаването на този фонд. Наистина лично на министъра ще бъде най-удобно да продължи досегашното положение, затова защото тогава той ще може да си назначава по досегашния ред колкото си ще чиновници, да им определя каквито си ще заплати, защото там не се предвиждат никакви пензове. Но всичко това има характер на беззаконие, а беззаконие във ерата на отечествено-фронтовската власт не може да има. (Ръкоплескания)

Сега относно средствата, които се предвиждат. Предвижда се такса 1% върху фактурната стойност на всички продадени от индустриалните предприятия стоки. По това първо ще се съберат в продължение на една година повече от 300 милиона лева, но по-малко от стоките са излезли от индустриалните предприятия, ще се съберат около 100 милиона лева. Всички тези средства в края на годината ще влязат в държавния бюджет.

Предвижда се и второ първо — суми от дарения и случайни приходи. Какви ще бъдат тези дарения, които държавата ще получава за този фонд? Г-да народни представители! Въпросът е следният. Да да може да бъде поддържана тази служба, както е било досега, замислили са и са издали един алманах, от продажбата на който са се събрали пари. Както виждате, това е малко осъществително за държавната власт. Този алманах е продаден и от него ще постъпят пари. За да може да се узаконят тези пари, затова ги предвиждаме като случайни приходи. Всички други положения са установени и имат временен характер.

Направи се една критика, че при управлението на фонда за рационализация на индустрията няма да вземат участие работниците. Смятам, че това е несправилна критика. Вие виждате, че за приложението на този закон ще се приготви правилник, в който действително ще бъде определена от министъра на индустрията, и когато се касае въпросът за рационализация на индустрията, а не за администриране и канцеларщина, там безспорно имат и ще имат място работниците, които имат равен дял в законопроекта.

Райко Дамянов (к): По законопроекта не е така.

Министър генерал-майор Христо Лилков: В законопроекта става въпрос за управление средствата на фонда.

Райко Дамянов (к): Работниците не бива ли да се интересуват за събиране на средствата?

Министър генерал-майор Христо Лилков: Аз не съм против, работниците да се интересуват. Те трябва да се интересуват от събирането на средствата, но пред вид на това, че се касае само за някакви 6 месеца, затова ние сме поставили само индустриалци, а не за друго. Досега индустриалците са давали и дават пари, за да можем да турим ред в това положение, което е съществувало — зүтова са поставени индустриалците. Нямам нищо против, ако приемете, и работниците да бъдат там. Но, както ви казах, касае се за нещо съвършено временно.

Кирил Лазаров (к): (Казва нещо)

Министър генерал-майор Христо Лилков: Нямам нищо против да има представители на ОРПС-а в управлението на фонда. С това нищо няма да накърним, а ще създадем по-голяма гаранция за правилното разглеждане на нещата, а от това нещо законопроектът не бяга.

Д-р Васил Ханджиев (з): И престижът на фонда ще се засили.

Министър генерал-майор Христо Лилков: И престижът на фонда ще се засили. — По всички тия съображения аз смятам, че би следвало да учредим този фонд, за да поправим съществуващо положение, с пожелание в бъдеще нашият Парламент и правителството да намерят средства да създадем всички ония институции, които са нужни, за да можем наистина да поставим нашата индустрия на един ред, каквито й приличат; да създадем всички онези институции, които ще подготвят едно работническо, годно за работа в индустрията. Ония, които ще постъпят на работа в индустрията, трябва да бъдат подготвени, да имат всички теоретически и практически познания, необходими в индустрията, за да можем да използваме всичкия ентузиазъм, който има в работническото, и онова ударничество и рационализиране, което те по свой почин от ентузиазъм правят. Ако работниците бъдат теоретически подготвени, сигурно много по-голяма рационализация ще въведат. С този фонд ще турим само едно начало. В бюджета ще предвидим повече средства, защото в края на краищата и поддържането на училищата, и всяко друго става със средства.

При това положение моля да бъде гласуван законопроектът така, както е предложен, а измененията по отношение участието на работниците в фонда съм съгласен да бъдат направени в комисията. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Атанас Тотев Донков.

Атанас Тотев (з): (От трибуната) Г-да народни представители и представители! Една от най-важните и основни задачи за нашата отечествено-фронтовска власт е да извадим нашата страна от бедственото положение, в което тя се намира вследствие на изостаналостта й в стопанското развитие и от пораженията, нанесени й от бившата профашистка власт.

Една напреднала страна, каквато трябва да станем ние тук на Балкана, предполага да имаме едно модерно, на научни основи поставено механизизирано земеделие и една развита тежка и лека индустрия, които в идеално съчетание да донесат благоденствие на нашия трудолюбив народ, а също да гарантират икономическата и политическата независимост на страната ни.

Ние имаме всичките условия да постигнем горимата цел, колкото и тежка да бъде тя, защото новата политическа и социална структура, създадена от отечествено-фронтовската власт, ни дава възможност да мобилизираме всички народни сили, да ги въодушевим към творчески напредък и да поставим всички средства на страната ни в служба на народното стопанство. Така ние от изостанала страна ще станем напреднала; от предимно земеделска ще се превърнем в индустриално-земеделска страна. В нашето развитие от особено ждението ни до днес ние създадохме многобройна и разнообразна лека индустрия, пригодена да задоволява нуждите на вътрешния ни пазар. На международния пазар съвсем малко наши индустриални произведения са намирали пласмент поради обстоятелството, че нашите индустриални предприятия са дребни, нерационално организирани и неконкурентноспособни.

Както във всички капиталистически страни, ние започнахме от леката индустрия. Причините за това са много ясни: за леката индустрия са необходими ограничени капитали; освен това за кратък производствен период в леката промишленост стават по-бързи обороти на стоки, по-бързи обращения на капитала, а от това получаваме и печалбите става по-леко и по-бързо. Тежката индустрия у нас е в своя зачатък и тя не може да бъде организирана без ефикасната намеса на държавата.

Достигнатото досега от нас индустриално развитие е създадено от покровителствената система, която държавата бе въвела с закон за насърчение на местната индустрия от 1895 г., който трая 40 години — до 1936 г. За закрепване на индустрията ни допринесоха също двете войни, които със създалата се военна конюнктура спомогнаха за натрупване на индустриален капитал.

През този период, а и при действието на закона за индустрията от 27 август 1936 г. нашето държавно финансово стопанство понасяше големи жертви вследствие на провежданата система на покровителствени мита. Народът ни се принуждаваше да купува скъпо нашите индустриални произведения, на които качеството не бе високо. В стремежа си за бързо натрупване на капитали, притежателите на индустриалните предприятия затягаха пресата на експлоатацията над работниците и ги поставяха в още по-голямо бедствено положение. Засилили своята икономическа мощ, представителите на индустрията у нас станяха най-яростни копители на реакцията и

фашизма. Те бяха най-големите сътрудници и помощници на про-германската клика в страната ни, която им създаваше най-големи улеснения за бързо натрупване на богатства чрез ограбване на българския народ. Следствие на това нашата млада индустрия беше чужда на народа ни. На нея народът ни гледаше без всякаква надежда за общо стопанско добруване, а на индустриалците гледаше като на спекуланти и грабители.

Днес отечественофронтовската власт поставя нашата индустрия на друга плоскост. Тя трябва да стане народна индустрия, народът да почувствува, че нейното развитие е крайно необходимо за неговото благоденствие и че тя е напълно народно дело. Самите индустриалци трябва дълбоко да се проникнат от съзнанието, че индустрията не е само тяхна, че жертвите на българския народ за нейното създаване са големи, и на работническия труд да погледнат като на един от първичните и най-важни фактори за нейното развитие. По такъв начин нашата индустрия ще се демократизира.

Предложеният от г-на министра на индустрията и занаятите на вниманието ни законопроект е една начална стъпка за цялостно ръководство на нашето индустриално развитие. Пълно ръководство и строителство в индустрията ще имаме, когато нейното развитие бъде поставено в зависимост от един здраво начертан и обмислен стопански план.

Законопроектът обхваща една дейност на рационализация, поощрение и контрол на създадената и създаваща се наша индустрия. В законопроекта се очертават следните негови цели: първо, създаване на фонд за рационализиране на индустриалното производство чрез въвеждането на нови организационни методи и способи, както и на технически нововъведения. Това означава, че нашата индустрия следва да бъде технически издигната и поставена на научни начала с цел да се постигне най-ниска себестойност на индустриалния продукт, като се улесни по този начин събирането на индустриален капитал и поевтиняването на индустриалните произведения. За това ще способствуват техническото съвършенство, което трябва да притежава индустрията в машини, последна дума на техниката, специалисти в производството, като инженери, техници и пр., и качествено съвършенство на вложения труд от работника. Новият организационен метод в индустриалното предприятие, предполага съзнанието на индустриалеца, че той в индустриалното предприятие изпълнява един народен дълг, който го задължава да не бъде егоист и алчен за богатство, а да гледа да дава изобилно и евтино производство, като приема, че даващият своя труд работник е равен с него и му се дължи нужното уважение. Новият организационен метод предвижда още съчетание на демократичното ръководство на предприятието с трудовия ентузиазъм на работника, който в съвнуване дава по-голямо производство, съзнавайки, че неговият труд отива за народно добруване.

Втората задача на учредения фонд е да контролира в самите предприятия производствения процес, за да се подобри качеството на индустриалните произведения. Висококачественият продукт е синтеза на съвършена техника и качествено производителен труд. Високото качество на индустриалните произведения ще ни постави наред със силно развитите индустриални страни. Налага се във всяко индустриално предприятие да има контрола за качеството на произвежданите продукти. Този контрол обаче следва да бъде провеждан от лица специалисти и разбиращи в най-големи тънкости съответното производство, за да се постигне желаният резултат. Изпратените засега контролори в кожарската индустрия са хора познаващи никак производствения процес и не само не контролират качеството на стоката, но не принасят никаква полза за производството; напротив, съдействуват за провеждането на черната борса.

На трето място целта на законопроекта е да подпомогне уедряването на сродните или подобни индустриални предприятия, както и създаването на нови такива. Това е една важна и съществена цел, която трябва здраво да бъде проведена. Нашата индустрия е дребна. Едрите предприятия у нас се четат на пръсти. Военната конюнктура и строежът за големи печалби поощриха създаването на много дребни индустриални предприятия, притежаващи по няколко машини или станове. В такива малки предприятия не може да се постигне рационализация на производството. Те не са обзаведени технически, нито притежават нужните средства, необходими за рационализацията. Налага се, същите да бъдат събирани по сходство и да се получи уедряване на индустриалните предприятия.

На четвърто място целта на фонда е да се подпомага материално професионалното образование, както и организирането при професионални училища, ателиета, работилници и фабрики. Във всяко професионално училище трябва да бъде организирано ателие или работилница, ако е занаятчийско, и фабрика, ако е техническо. Така организирани, професионалните училища ще достигнат до самоздържка, а от друга страна оттам ще излязат най-добре подготвени специалисти и работници. Ще се прогонят от тия училища бюрократизмът и назадничавостта на учителския персонал. У тях ще се вложи амбиция да създадат предприятия, от които те ще имат непосредствена полза.

Последната цел на фонда е да поддържа допълнителен чиновнически кадър за провеждането на изброените по-горе цели.

Средствата, които ще набера фондът съгласно чл. 3 от предложения законопроект, са от такси в размер на 1% върху фактурната стойност на продадените от индустриалните предприятия техни произведения, а също от помощи, субсидии, дарения и пр. Явно е от съдържанието на чл. 3, че средствата ще бъдат събирани от консуматора на индустриалните произведения, а би било желателно голяма част от средствата да бъдат събирани от самите предприятия, на просперитета на които се учредява този фонд. Може да се пред-

види индустриалните предприятия да отделят от 3 до 5% от печалбите си за фонда. Също така следва и занаятчийските предприятия, издаващи фактури, да събират съответна такса.

Парламентарната група на Българския земеделски народен съюз ще гласува по принцип законопроекта, като ще иска да се направят в комисията измененията, които предложих. (Ръкоплескания)

Председателствуващ Петър Ползлачев: Които г-да народни представители присмат на първо четене законопроекта за учредяване „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България“, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Ще ви направя едно съобщение, което дължех да направя още при откриване на заседанието.

След приключване на днешния ред председателят на Народното събрание г-н Васил Коларов ще направи доклад пред г-да народните представители по своята мисия в чужбина.

Пристъпваме към точка втора от днешния ред:

Първо четене на законопроекта за отделяне Дирекцията на професионалното образование от Министерството на търговията и продоволствието и придаването ѝ към Министерството на индустрията и занаятите.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за прехвърляне на Дирекцията на професионалното образование към Министерството на индустрията и занаятите

Г-да народни представители! Професионалното образование се явява като отзвук на новия машинен начин на производството и то става мощен фактор в развитието на производителните сили на нашата страна.

В настоящия момент, когато държавната власт се обръща така решително към стопанския фронт и разчиства с различните мероприятия пътя на бързото индустриализиране на страната ни, професионалното образование ще изпълни истинското си назначение, само ако му се създадат добри и правилни условия за развитие и разширение.

Когато се създаде новото Министерство на индустрията и занаятите, професионалното образование трябваше да намери истинското си място, което се определя от назначението му — да създава подготвени кадри за стопанското развитие на страната.

Най-подходящо е професионалното образование да бъде при Министерството на индустрията и занаятите, дето е и естествената му техническа база. При Министерството на търговията и продоволствието професионалното образование се явява като апендикс и няма никакви връзки с назначението си — да подготви опитни и квалифицирани работници и технически ръководен кадър за нашата индустрия и занаятите. Само Министерството на индустрията и занаятите може да определи нуждата, характера и броя на индустриалните, промишлените и занаятчийските училища, а също и броя на техническия и ръководен кадър, който трябва да се подготвя в тези училища.

За илюстрация на горното може да ни послужи съгласното положение на професионалното образование:

В Дирекцията на професионалното образование има следните видове професионални училища:

- 1) 15 търговски гимназии с 335 учители и 8.007 ученици;
- 2) 13 индустриално-технически училища с 235 учители и 4.095 ученици;
- 3) 33 промишлени училища с 224 учители и 3.503 ученици;
- 4) 75 девически професионални училища с 421 учители и 10.847 ученици;
- 5) 44 допълнителни занаятчийски училища с 494 учители и 10.515 ученици;

Очевидно се явява тази Дирекция да се отдели от Министерството на търговията и продоволствието и се придаде към Министерството на индустрията и занаятите, затова моля да бъде приет предлаганият законопроект, който урежда тази материя.

Гр. София, 15 май 1946 г.

Министър: Хр. Лилков

ЗАКОНОПРОЕКТ

за отделяне Дирекцията на професионалното образование от Министерството на търговията и продоволствието и придаването ѝ към Министерството на индустрията и занаятите

Член единствен. Дирекцията на професионалното образование с всичките ѝ служби, без търговските гимназии, се отделя от Министерството на търговията и продоволствието и се придава към Министерството на индустрията и занаятите.

Съответните разходи към бюджета на Министерството на търговията и продоволствието за 1946 бюджетна година, предвидени за тази дирекция, се прехвърлят към бюджета на Министерството на индустрията и занаятите, съгласно приложената

ТАБЛИЦА

за кредитите, които следва да се прехвърлят от бюджета на Министерството на търговията и продоволствието за 1946 бюджетна година към този на Министерството на индустрията и занаятите за издръжката на промишлените училища

§ по бюджета на М-вото на търговията и продоволствието	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Разрешени кредити по бюджета на М-вото на търговията и продоволствието	Прехвърлят се към бюджета на М-вото на индустрията и занаятите	§ по бюджета на Министерството на индустрията и занаятите
Глава I Лични разходи				
1	Заплати на личния състав	199.650.000	85.000.000	1
2	Пътни и дневни пари	8.600.000	600.000	2
4	Помощи за лекуването и пр.	350.000	80.000	4
5	Лекарства и превързочни материали	350.000	80.000	22 нов
7	Възнаграждения на лектори, на лекари до 2.000 лв. месечно	10.000.000	7.000.000	23 нов
8	Възнаграждения на участници в изпитни комисии до 100 лв. на заседание	200.000	100.000	24 нов
12	Помощи за бедни и даровити ученици	100.000	50.000	25 нов
	Всичко по глава I	219.250.000	92.910.000	
Глава II Общи вещевени разходи				
14	Канцеларски материали: б) за Дирекция професионално образование 1.000.000 лв.	4.000.000	700.000	7
15	Канцеларски машини и уредъ и поправката им: б) за Дирекция професионално образование 150.000 лв.	650.000	80.000	8
16	Поддържане помещенията: б) за Дирекция професионално образование 900.000 лв.	2.420.000	620.000	9
17	Покъшнина и поправката ѝ: б) за Дирекция на професионално образование 1.100.000 лв.	6.000.000	800.000	10
18	Отопление и осветление: б) за Дирекция професионално образование 6.500.000 лв.	8.000.000	5.000.000	11
19	Превозни средства: б) за Дирекция професионално образование 200.000 лв.	1.200.000	150.000	26 нов
20	Печатане книги и пр.: б) за Дирекция професионално образование 200.000 лв.	19.000.000	120.000	12
22	Пощенски	5.000.000	500.000	13
23	Поддържане хигиената	1.300.000	600.000	14
24	Наемане помещения	17.000.000	1.000.000	15
25	Осигуряване движими и недвижими имоти	1.500.000	1.000.000	2. нов
26	Купуване книги, вестници и др.	500.000	200.000	16
35	Запазен фонд	3.000.000	1.000.000	20
	Всичко по глава II	69.570.000	11.770.000	
Глава III Нарочни вещевени разходи				
39	Учебни пособия и пр.	1.500.000	800.000	28 нов
40	Машини, инструменти, резервни части за работилниците и поддържането им; за памучната предачница при текст. училище Сливен 5.000.000 лв.	18.000.000	17.000.000	29 нов
41	Двигателна сила за работилниците	1.200.000	1.000.000	30 нов
42	Материали за работа на учениците, оборотен капитал	47.000.000	47.000.000	31 нов
43	Строителство и ремонт на училищни здания и работилници за постройка на училищна сграда за промишленото училище гр. Варна 13.000.000	16.000.000	14.000.000	32 нов
44	Уредба на училищни градини	50.000	25.000	33 нов
45	Устройство изложби на изработени в училищата изделия	50.000	50.000	34 нов
46	За опреснителни курсове и научно-педагогически конференции на директорите и учителите в професионалните училища и пр.	1.500.000	500.000	35 нов
	Всичко по глава III	85.300.000	80.375.000	
	Всичко по глава I, II и III	374.120.000	185.055.000	

ИЛИ

а) за заплати	85.300.000 лв.
б) за други лични разходи	8.310.000 "
в) за вещевени разходи	91.445.000 "
Всичко	185.055.000 лв.

сума, която следва да се намата по бюджета на Министерството на търговията и продоволствието и да се прехвърли към бюджета на Министерството на индустрията и занаятите.

От обяснителната таблица за разходите по личния състав на Министерството на търговията и продоволствието за 1946 бюджетна година следва да се прехвърлят към същата таблица на Министерството на индустрията и занаятите следните длъжности:

Дирекция на професионалното образование

1	Директор	с годишна заплата	148.800
5	Главни инспектори		480.000
2	Инспектора по професионалното образование		163.200
1	Деловодител		33.000
1	Архивар		36.000
2	Машинистки		67.200
1	Регистратор		27.500
1	Прислужник		21.600
4	Всичко		980.400

Външни служби

1	Институт за професионални учители		
6	Редовни гимназиски учители . с годишна заплата	453.600	
8	Учители по промишленост	432.000	
40	Стажант учители по промишленост или занаят	864.000	
3	Всичко	1.749.600	

На стр. 15:

2	Б. Средни индустриално-технически училища		
346	души	Всичко	с годишна заплата 20.318.400

На стр. 16:

В. Средни промишлени училища			
328	души	Всичко	с годишна заплата 17.149.200

На стр. 17:

Г. Девически професионални гимназии			
483	души	Всичко	с годишна заплата 18.704.000

На стр. 18:

Д. Занаятчийски гимназии			
15	души	Всичко	с годишна заплата 892.800

3. Непълни средни професионални училища

А. Промислено-мобелни училища			
123	души	Всичко	с годишна заплата 6.028.800
На стр. 19:			
Б. Девически професионални училища			
53	души	Всичко	с годишна заплата 2.516.400
4. Помощи за професионални училища			
24	души	Всичко	с годишна заплата 1.141.200
1.440	души	С обща годишна заплата . .	70.480.800

Общо повторение на бюджета:

За основни месечни заплати	70.480.800
За повишение	5.019.200
Всичко	75.500.000
За пенсионния фонд 12-5%	9.500.000
Всичко за личния състав	85.000.000
За веществени и други разходи	100.055.000
А всичко	185.055.000

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител г-н Пенчо Пенчев.

Пенчо Пенчев (с): (От трибуната) Уважаеми народни представители и представители! Пред нас е законопроектът за прехвърляне на Дирекцията на професионалното образование към Министерството на индустрията и занаятите. От мотивите, които ни дава г-н министърът на индустрията, се вижда, че нашето професионално образование не е още на своята висота. В миналото на професионалното образование не се обръщаше внимание. Професионалните училища бяха третирани от властващите като нещо излишно за нашия стопански живот. Обществото гледаше с пренебрежение на завършилите тези училища и ги третираше като неспособни младежи за живота. Мнозина от тях не можеха да намерят работа по своята специалност и трябваше да стават чиновници в канцеларии. Хиляди от тези младежи не можеха да приложат своите познания в нашата промишленост.

С идването на Отечествения фронт на власт на 9 септември стана не само политическа, но и икономическа промяна в целия наш живот. Властта схвана правилно задачите на нашето стопанство и особено голямо внимание обърна на нашата промишленост. Творчество започна във всички отрасли на стопанския ни живот. Всички младежи, завършили промишлени училища, намериха правилно своя път в живота. Сега вече се разбира, че нашето професионално образование трябва да се реорганизира. Откриха се нови промишлени училища, а старите увеличиха броя на приемащите ученици.

Но все още нашето професионално образование има своите дефекти. Поради особените следвоенни условия и поради недостатъчно подготвен кадър учители, нашите професионални училища са още много книжни. Недобре платеният труд на инженерите и техници като

учители принуждава същите да бягат от държавна служба и поради тази причина липсва достатъчно подготвен персонал за тези училища. Нека да признаем и друга една грешка на някои от нашите педагози. Те все още гледат на професионалните училища като на нещо излишно и прикърпено към нашето образование. Спомням си, че миналата година във Висшия учебен съвет някои педагози, немощейки да разберат новото в нашия обществен живот, пак развива мисълта, че професионалното образование не е така необходимо. Но членовете на Висшия учебен съвет в по-голямата си част обърнаха специално внимание на доклада на директора на професионалното образование Ботю Шанов и се даде заслужена дан на професионалното образование.

Време е вече да почне да се гледа на професионалното образование с нужната сериозност. Говорим за индустриализация, за електрификация, за модернизиране на нашето земеделие, но все още не сме направили нещо ново в това направление.

Засилването на нашата промишленост е факт. Всички фабрики работят с пълен капацитет. А се откриват и нови. Перспективи за добро бъдеще на нашата промишленост се виждат, но необходимо е да се вземат бързи мерки, за да се подготви кадър за новостроящата се промишленост. Иначе ще изпаднаме в грешки.

За това на професионалното образование е необходимо да се обърне особено сериозно внимание. Само с 13 професионално-индустриални училища, с завършващи 600 младежи годишно, само с 33 промишлени занаятчийски училища с 500 завършващи не ще можем да влеем достатъчно живителна струя в нашата промишленост. Новите училища са необходими, и то в много голям брой. Само така ще помогнем на разрастващата се наша индустрия и модернизиращите се наши занаяти.

На занаятчийта ще трябва да се помогне да излезе от своята изостаналост. Той ще трябва да стане по-образован и по-културен. Допълнителните занаятчийски училища на брой 44 с 10.515 ученици ще трябва да изиграят тази голяма роля. Но и те ще трябва да се реорганизируют. Много големи резултати занаятчийските училища не дават, поради лошите условия и изтощителния труд в работилниците.

75 девически професионални училища дадоха много добри резултати не само за занаятчийството, като произведоха добри майсторки, но успяха да преобразят и бита на нашето село. Завършилите тези училища, предимно селски девойки, промениха уредбата на нашите селски къщи. Смятам, че не ще се намери човек, който да не признае голямата полза от промишлените училища. Необходимо е да се разбере обаче, че много бързо ще трябва да се открият нови промишлени училища. Ще трябва да се привлекат към тези училища добре платени учители-инженери, защото сега тези инженери са в частни фирми с много големи заплати.

Необходимо е изобщо да се реорганизира нашето професионално образование. Средствата, които ще се получат по новия закон за фонда „Рационализация на нашата индустрия“, в по-голямата си част ще трябва да се дадат за използването от тия училища. Само така можем да бъдем сигурни, че ще помогнем, и то бързо, на нашата вихрено развиваща се индустрия. С добре развити промишлени училища ние ще помогнем на нашата индустрия и на нашето стопанство.

Ще се спра накратко и на оставащите към Министерството на търговията търговски училища. От статистиката, която ни дава г-н министърът на индустрията в мотивите към законопроекта, се вижда, че има 15 търговски гимназии с 8.000 ученици; като прибавим към тях и частни търговски гимназии с над 2.000 ученици, ще имаме кръгло 10.000 ученици се в този род учебни заведения. В тези търговски гимназии има наистина подготвен персонал. 335 учители в държавните и 65 в частните търговски гимназии са с високо образование.

В тези училища младежите се подготвят не само да станат търговци, но да бъдат добри стопански дейци. Във всички банки, застрахователни дружества и други предприятия виждаме възпитаници на тези училища. Нашите кооперации имат за свои технически ръководители хора излезли предимно от тези училища. Подемът в кооперативното дело е голям и радва всички ни. Но на много места още са необходими добри касиер-деловодители, счетоводители и друг персонал за новозникващите кооперативни организации. Само търговските училища могат да дадат този персонал. Тези училища имат своя подготвен кадър от специален държавен институт, в който и тази година има 31 стажанти гимназиски учители. Необходимо е да се работи още, за да се усъвършенствува търговското образование.

Мене ми се струва, че тези училища вече ще трябва да се преименуват стопански, а не търговски, както е сега.

Под същото ведомство се намира и Висшето търговско училище „Димитър Ценов“ в Свищов. Това училище също дава добри стопански дейци в нашия обществен живот. Поради разрастването на кооперативното движение крайно необходимо е да се открие ново висшата кооперативна школа. Тя даде в миналото добри кооперативни дейци. Сега такива са особено необходими. Бъдещето е на колективното — кооперативно — стопанство. Защо тогава да не подготвим добри ръководители на това стопанство? За да може търговското образование да преуспее, абсолютно необходимо е и напред да остане като дирекция при Министерството на търговията. Само така ще може правилно да се организират търговските училища.

Ще трябва да се уреди с този или друг някой закон положението на учителите в досегашните частни училища, а особено въпросът за тяхното пенсиониране. Никой не може да отрече голямата полза от професионалните и търговските училища. Но необходимо е броят на тия училища да се увеличи и да се реорганизируют. Перспективите за добро бъдеще на нашата страна ги имаме налице, но трябва бързо и решително да се реорганизира нашето образование. Времето на специализацията е дошло, а специалисти у нас дават професионалните училища. Не само средни, но и много нови висши технически и професионални училища са необходими за разрастващата се наша индустрия.

стрия. С добре реформирано професионално образование и с увеличен кадър в същото ние ще помогнем на нашето народно стопанство.

В последната сесия на Висшия учебен съвет се повдигна въпросът, всички училища, от какъвто род и да бъдат те, да се прехвърлят към Министерството на просветата. Аз смятам, че е дошло време вече тази реформа да се приложи — да се съберат всички училища в Министерството на просветата, за да може просветното дело правилно да се развива. Но тук трябва да се има пред вид и друго нещо: досега някои от органите на Министерството на просветата гледат по-другояче на професионалното образование. Те трябва да разберат, че професионалното образование е еднакво важно за нашия живот, както е важно и общото образование, и че е необходимо на професионалното образование да се обърне особено внимание. Това може да стане само когато при Министерството на просветата се учреди една дирекция, която да обедини не само промишлените училища, но да прибере в себе си и земеделските и всички други родове училища, при която организация само ще могат да се постигнат резултати.

При това положение, когато още нямаме прокарана тази реформа, нашата парламентарна група заявява, че ще гласува по принцип предложението на законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Няма други записани оратори. Моля г-да народните представители, които приемат законопроекта за отделение на Дирекцията на професионалното образование от Министерството на търговията и продоволствието и придаването й към Министерството на индустрията и занаятите по принцип, на първо четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър генерал-майор Христо Лилков: Така както са сложени, мотивите за прехвърлянето са съвършено ясни. С оглед на това, което говорихме преди малко, за да може индустрията да се развие, трябва да има своите училища при себе си. В комисията никакви предложения не биха могли да се направят, затова предлагам, законопроекта да бъде гласуван, по спешност, и на второ четене.

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с предложението на г-на министра за приемане на законопроекта, по спешност, на второ четене, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да го докладва.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете заглавието на законопроекта)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете член единствен)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат член единствен, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете таблицата към законопроекта)

Председателстващ Петър Попзлатев: Моля г-да народните представители, които приемат таблицата, приложена към член единствен, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка трета от дневен ред:

Първо четене на законопроекта за уреждане собствеността, владението и ползуването на общинските мери и общинските и държавни гори, изменени вследствие прокаране на границата между България и Румъния през 1913 г.

Моля г-на секретаря да го прочете.

Секретар Любен Георгиев (р): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за уреждане собствеността, владението и ползуването на общинските мери и общинските и държавни гори, изменени вследствие прокаране на границата между България и Румъния през 1913 г.

Г-да народни представители! Прокарането на границата между България и Румъния през 1913 г., както е известно, стана със стратегически изгоди за едната страна, без да се държала сметка за землищата и стопанските интереси на граничните населени места. По тази причина на някои от населените места от двете страни на границата са откъснати части от землищата с мери, държавни и общински гори или частни земи и присъединени към землищата на други населени места.

Положението на тези имоти е усложнено от проведената комасация на земите в Южна Добруджа, при която местоположението на някои имоти е променено.

Премахването на тази граница през 1940 г., когато се присъедини Южна Добруджа, не можа да възстанови положението на нещата от 1913 г., понеже землищните граници на населените места от Южна Добруджа не се измениха.

През 1942 г. се съставя законът за уреждане собствеността на недвижимите имоти в Южна Добруджа. С него се уреди разбърканото положение в собствеността в Южна Добруджа, като оцетените стопани потърсиха конфискуваните, секвестрираните или взетите им

по какъвто и да било начин от румънската държава имоти. Частните собственици можаха да си върнат и имотите, които им бяха взети за неутрална зона на премаханата вече граница.

Остана неуреден въпросът с изменените граници на землищата, наложено от границата от 1913 г. Този въпрос не е уреден от закона за уреждане собствеността на недвижимите имоти в Южна Добруджа, тъй като той засяга не само населените места от Добруджа край старата граница, а също така и населените места край границата в старите предели на страната. За разрешаване на този въпрос, повдигнат от населението на засегнатите населени места, изработихме настоящия законопроект, който предлагаме на вашето внимание за разглеждане и приемане.

Поради сложността на въпросите, чието разрешаване предстои, както и поради различния характер на отделните спорове, законопроектът предвижда създаването на една комисия, която да разгледа и разреши конкретно всеки спор на самото място, като държи сметка за интересите на всички спорещи населени места.

По този начин се гарантира възможното най-справедливо разрешение на поставените въпроси и отстраняване на бъдещи недоволства. С това окончателно ще се уредят създадените последици от премаханата вече българо-румънска граница от 1913 г.

Пред вид изложените съображения, налага се в най-скоро време законопроектът да бъде разгледан и гласуван от Народното събрание.

Подпредседател на Министерския съвет и министър на земеделието и държавните имоти: Ал. Оббов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за уреждане собствеността, владението и ползуването на общинските мери и общинските и държавни гори, изменени вследствие прокаране на границата между България и Румъния през 1913 г.

Чл. 1. Този закон има за цел да уреди собствеността, владението и ползуването на общинските мери и държавните и общински гори, откъснати от землищата на едни и присъединени към землищата на други населени места, поради прокарането през 1913 г. на границата между България и Румъния.

Чл. 2. В шестмесечен срок от влизането в сила на този закон, всички общини, които претендират да им се върнат отнетите от землищата общински мери или държавни и общински гори поради прокарането на границата, могат да изпратят писмено искане до Дирекцията за земята при Министерството на земеделието и държавните имоти. В искането си общините описват подробно имота, който искат, основанията си за това, като посочват и начина, по който, според тях, следва да се разреши искането.

След изтичане на горния срок подобни искания не могат да се правят.

Чл. 3. Дирекцията за земята изпраща препис от исканията на общините, против които е предявена претенцията за мерата или гората. Засегнатата община може да направи възражение до Дирекцията за земята в тримесечен срок от получаване на преписа от искането, като представи своите доказателства и може да посочи също и друг начин за разрешаване на спора.

Чл. 4. Министерството на земеделието и държавните имоти назначава за разрешаването на всеки повдигнат спор отделна комисия в състав: председател — подпредседател или член на областен съд и членове: представител на Дирекцията за земята, директорът на Пълената дирекция в гр. Добрич, околийският агроном и околийският управител, в чиято околия е повдигнат спорът, и един представител на Министерството на вътрешните работи — отделение за общините.

Когато спорещите населени места спадат към две различни околии, в комисията участват и двамата околийски агрономи и околийски управители.

Чл. 5. Комисията изслушва кметовете или други общински представители и прави всичко възможно за уреждане на въпроса по взаимно споразумение между спорещите общини.

Когато не се постигне спогодба, комисията разрешава въпроса, като се ръководи от следните основни принципи: а) кому е принадлежал имотът по време на отнемането му (1913 г.), кой го е владеед и ползувал; б) какво е сегашното положение на имота; в) какви са нуждите от земя на спорещите населени места: големина на землищата, на мерите и горите им, броят на жителите, броят на едрия и дребен добитък, броят на подлежащите на оземляване стопани и пр.; г) нуждите от прокарни за добитъка и водопой за същия, както и всички други обстоятелства, имащи значение за правилното и справедливо разрешение на спора.

Комисията може също да постанови общо ползуване от населените места на водопоищата и прокарите, както и да подели спорния имот между населените места, съобразно нуждите им, макар мерите или горите да са принадлежали в 1913 г. само на едно от населените места. Прехвърлените в такъв случай държавни гори остават собственост на държавата, като само ползуването им се отстъпва на населеното място.

Когато с решението си комисията ще засегне интересите на съседни на спорещите населени места, тя изслушва предварително околийския управител и кмета на засегнатото населено място.

За своето решение комисията съставя мотивиран протокол, който изпраща на Дирекцията за земята за одобрение.

Чл. 6. Недоволното от решението на комисията населено място може да го обжалва в едномесечен срок от съобщението му пред Поzemления съвет при Дирекцията за земята. Решенията на Поzemления съвет подлежат на одобрение от Министерския съвет и стават неотменяеми.

Разрешените въпроси по реда на този закон не могат да се отнасят от заинтересуваните за разрешаване от съдебната власт.

Чл. 7. Този закон отменява всички законоположения, които му противоречат."

Председателстващ Петър Попзлатев: Няма записани оратори. Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за уреждане собствеността, владението и ползуването на общинските мери и общинските и държавни гори, изменени вследствие прокарване на границата между България и Румъния през 1913 г., да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към следната, четвърта, точка от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

Комисията не е готова, вследствие на което законопроектът не може да бъде разгледан сега.

Пристъпваме към следващата точка, пета, от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.

Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на което не може да бъде разгледан в днешното заседание.

Пристъпваме към последната точка, шеста, от дневния ред:

Одобрение решенията на прошектарната комисия, протокол № 7. Поради това, че следва да бъде изслушан докладът на председателя на Народното събрание г-н Васил Коларов по мисията му в чужбина, със съгласие на правителството, председателството прави предложение, тая точка от дневния ред да бъде прередена.

Моля г-да народните представители, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Дневният ред за днес е изчерпан.

Подпредседател: **ПЕТЪР ПОПЗЛАТЕВ**

Следното заседание на Народното събрание ще бъде утре, петък, 31 май, 15 ч.

Председателството, в съгласие с правителството, предлага следния дневен ред:

Второ четене на законопроектите:

1. За учредяване „Фонд за рационализация, поощрение и контрол на индустрията в България.“

2. За уреждане собствеността, владението и ползуването на общинските мери и общинските и държавните гори, изменени вследствие прокарване на границата между България и Румъния през 1913 г.

3. За изменение и допълнение на закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

4. За изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.

5. За разрешаване безмитен внос на дрехи (ушити или на плат), бельо, обувки и лекарства в малки количества за лични нужди, изпратени на българи от странство от техни близки.

6. За изменение и допълнение на закона за прехвърляне собствеността на държавното стопанство „Минкова махала“ край гара Бойчиновци

7. За връщане имотите на противофашистките партийно политически и други организации.

8. Одобрение решенията на прошектарната комисия, протоколи № 7 и 8.

Моля г-да народните представители, които са съгласни с този дневен ред, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 17 ч. 30 м)

Секретари: **ЛЮБЕН ГЕОРГИЕВ**
ТОДОР ТИХОЛОВ

Началник на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВ**